

Naturvårdsverket
Emma Mogren, projektledare
emma.mogren@naturvardsverket.se

Ulriksdal 13 augusti 2023

Skriftliga synpunkter på NV:s utkast inklusive specifika synpunkter på respektive mål i NV:s underlag

Utöver vad som tidigare lämnats i **skriftligt inspel 22 maj** samt vad som framförts **munligt via dialogmötet 19 juni** (huvudbudskap inklippt i avsnitt A), vill WWF lämna följande **synpunkter** på Naturvårdsverkets utkast, inkl. de 19 föreslagna målen (avsnitt B nedan).

A. SUMMERING AV WWFs HUVUDBUDSKAP I MUNTligt INSPEL 19 JUNI

1. Vad tycker du är viktigt att inkludera i handlingsplanen för att Sverige ska uppfylla ramverket?

Beslutet i Montreal är en otroligt viktig milstolpe för det globala miljöarbetet. Nu måste alla länder satsa fullt ut på genomförande! Vi vill understryka att det är viktigt att:

- Sverige levererar fullt ut på detta globala åtagande och tar fram en ambitiös National Biodiversity Strategy and Action Plan (NBSAP) som stakar ut hur Sverige ska möta de antagna globala målen och vända förlusten av biologisk mångfald i Sverige och bidra med sin beskärda del för att möta målen i EU och globalt.
- Att Sveriges NBSAP är i linje med, omfattar alla delar av och motsvarar ambitionen i de globala målen i Global Biodiversity Framework (GBF) och tillsammans adderar upp till det övergripande målet att ”stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald till 2030”. Sverige kan inte välja vissa delar utan måste presentera en NBSAP som levererar på helheten.
- (Ettapp)mål, strategier, styrmedel och åtgärder är alla oundgängliga delar i varje NBSAP. Vi förväntar oss att NV kommer att presentera ett förslag till NBSAP till regeringen som innehåller alla dessa komponenter, dvs en samlad strategi och plan med såväl mål som de insatser som ska göras för att nå dit. Det finns inte fog för det som sägs på slide 11 att det endast är mål och indikatorer som ska levereras i NBSAPen innan COP16 och att planerade åtgärder, policyer och program som är utformade för att uppnå målen inte behöver redovisas förr än i nationalrapporten 2026. Tvärtom är det mycket tydligt enligt paragraf 6 i [“Decision 15/6 on mechanisms for planning, monitoring, reporting and review”](#), som antogs som en del av det nya ramverket, att parterna senast till COP16 ska presentera en reviderad eller uppdaterade NBSAP i linje med de riktlinjer som anges i annex 1 av detta beslut, vilket inkluderar såväl nationella mål (i linje med och omfattande alla delar av målen i GBFen), konkreta åtgärder, policyer och program för att nå dessa samt nationella uppföljningsmekanismer. Hur detta kan göras, trots haltande tidsplan i relation till Miljömålsberedningens (MMB) arbete utvecklas nedan under B). Paragraf 7 i samma beslut tillkom vid förhandlingen för att tillmötesgå de specifika omständigheter som mindre utvecklade länder kan ha när det gäller att fullt ut redovisa till COP16. Denna paragraf är dock inget som Sverige som rikt och utvecklat land kan eller bör luta sig emot.

- För att komma till rätta med krisen för naturen måste hela samhället vara med. Detta berör ALLA och kräver agerande av alla delar av regeringen och alla delar av samhället. NBSAPen behöver presentera lösningar och innehålla mekanismer för hur denna delaktighet i alla delar av samhället och integrering i alla politikområden ska ske.

2. Vilka är dina tre viktigaste medskick till oss i projektet? Vad bör vi lägga fokus på framöver?

Våra 3 viktigaste medskick är följande:

Medskick 1: Naturpolitiskt ramverk

Krisen för den biologiska mångfalden är lika stor som krisen för klimatet. Det är två ödesfrågor för vår framtid på planeten där den ena inte kan lösas utan den andra. Båda måste hanteras på motsvarande sätt. När det gäller klimatet har vi sedan en tid tillbaka ett klimatpolitiskt ramverk med en klimatlag och en klimathandlingsplan. Det gör att klimatet blivit en central fråga i politiken. Om vi på allvar ska kunna hantera naturkrisen behövs motsvarande för naturen – vi vill därför se ett Naturpolitiskt ramverk med ett mål att ”till 2030 stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald i Sverige samt bidra till att möta målen i EU och globalt” och med en Naturlag som kräver att varje regering vid varje ny mandatperiod tar fram en Naturpolitisk handlingsplan som talar om vad man ska göra för att nå målet och vilka resurser som kommer att avsättas för att nå dit. Och ett Naturpolitiskt råd som ger stöd till och utvärderar regeringens insatser. Detta skulle ge denna fråga den prioritet den förtjänar, centralt i politiken, och säkra integrering i alla delar av samhället och i alla politikområden.

Vi noterar att det i NV:s underlag inte finns något förslag/redovisning om hur samverkan mellan alla berörda aktörer (enligt slide 16) ska ske – i framtagande av NBSAPen och för att säkra genomförande. Den process som förevarit sedan jan 2022 (då NV fick regeringsuppdraget) har inte innehållit den breda involvering och samverkan som slide 16 uttrycker. Kort sagt: NV har inte visat hur involvering och samverkan avses åstadkommas. Detta är en avgörande svaghet i såväl upplägg av process som utkast till redovisning till regeringen. Det finns heller inget förslag/mekanism för hur biologiskmångfaldspolitikerna ska integreras i alla politikområden.

WWF vill att: NV gör WWFs förslag om Naturpolitiskt ramverk, i linje med tidigare skriftligt inspel 22 maj (framför allt punkt 1 och 2), till sitt eget förslag till regeringen. Ett sådant ramverk skulle säkra integrering och att alla delar av samhället är med i genomförandet. Dels olika politikområden och sektorer, dels olika segment av samhället dvs näringsliv, civilsamhälle, vetenskapssamhälle, kommuner och regioner m.fl. Detta tror vi är en nyckel till att ”sätta” biologisk mångfald centralt i politik och samhälle, och skapa förutsättning att nå de globala målen och stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald till 2030.

Medskick 2: Nationella mål

Vi instämmer i att beträffande målen så bör dessa i stor utsträckning integreras i miljömålssystemet. Det sammanhållna miljömålssystemet är en styrka i vår svenska miljöpolitik, och det skulle innebära devalvering och förvirring att skapa (nya) system av miljömål som "hänger utanför" det sedan 1999 samlade miljömålssystemet. Det finns också otaliga beröringspunkter mellan de 16 miljökvalitetsmålen, liksom mellan etappmålen. Sådana kopplingar hanteras bäst inom ett och samma system.

Det är dock oklart hur NV ser framför sig att de 19 förslagen till "mål" var och en – och samlat – avses relatera till miljömålssystemet.

WWF vill att: NV i sin redovisning inkorporerar underlag, och långt utvecklade förslag (inte nödvändigtvis helt färdiga) till en lämplig uppsättning nya etappmål, med rekommendationen till regeringen att detta underlag ska sändas till MMB, för övervägande i dess arbete med det uppdrag som MMB redan jobbar med. Underlaget/förslagen till etappmål ska uppfylla de kriterier som brukar ställas på etappmål om relevans och målstyrande effekt, tydlighet, mät- och uppföljningsbarhet samt att de ska vara tidsatta. Vi vill understryka att:

- redovisningen från NV måste innehålla alla delarna mål, strategi, styrmedel och åtgärder. D.v.s. både mål och de strategier och åtgärder etc som krävs för att nå dit. Och vem som ska göra vad? Nuvarande utkast saknar nästan helt förslag på åtgärder, strategier och styrmedel för att nå målen (ger endast ett fåtal exempel). Vi förväntar oss att NV kommer att presentera ett utkast som på ett välstrukturerat sätt innehåller alla dessa komponenter, i enlighet med "Decision 15/6 on mechanisms for planning, monitoring, reporting and review" som antogs som en del av det nya ramverket.
- NV bör tydligare än vad som är fallet i utsänt underlag skilja på följande omistliga delar i en NBSAP: i) mål, ii) strategi (vägar att nå målen), iii) styrmedel samt iv) åtgärder. Givetvis bör dessa fyra delar av en NBSAP samspela, samt fullödigt spegla bredd och djup i GBF och tillsammans addera upp till det övergripande målet att stoppa och vända kurvan. I underlaget med de 19 målen blandas dessa komponenter ihop. Begrepp som åtgärds mål bör undvikas.
- redovisningen måste innehålla ett förslag till NBSAP som omfattar alla delar av och minst motsvarar ambitionen i de globala målen i GBF och tillsammans adderar upp till det övergripande målet att "stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald till 2030".
- etappmål om att "att till 2030 stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald samt bidra till att möta målen i EU och globalt" saknas nu i NVs förslag, och måste finnas med (i enlighet med vårt förslag om naturpolitiskt ramverk). Beslutet på COP15 om GBF innebär att Sverige åtagit sig att bidra till att nå ramverkets globala mål med det övergripande målet (missionen) att "stoppa och vända förlusten av den biologiska mångfalden till 2030". Det är därför både rimligt och lämpligt att detta övergripande mål införlivas i vårt nationella miljömålssystem, så som ett etappmål till 2030. Detta mål har sådan dignitet att det bör fastställas av riksdagen. Det motsvarar den hantering och de beslut som regering och riksdag har fattat inom ramen för det klimatpolitiska ramverket.
- Det är oklart hur NV ser framför sig hur "det nya ramverket ska kunna införlivas i miljömålssystemet och annan målstyrning", givet att NV föreslår 19 nya (etapp-?) mål. Detta behöver förtydligas och konkretiseras. Antal nya etappmål som primärt rör biologisk mångfald bör vara ett realistiskt antal, givet att de 16 miljökvalitetsmålen omfattar hela miljöpolitiken/miljön.

Medskick 3: Incitament och styrmedel

Kopplar till medskick 1 om ett Naturpolitiskt ramverk. NV:s förslag till NBSAP måste innehålla betydligt mer konkreta förslag på översyn och utveckling av olika slags styrmedel. Och vilka aktörer som ska göra vad.

- Förslaget om ett Naturpolitiskt ramverk med en Naturlag och Naturhandlingsplan bör innebära att all relevant lagstiftning liksom samhällsmål ses över för att vara i linje med biologisk mångfaldspolitiken. Hur och när detta ska ske bör läggas fast via detta Naturpolitiska ramverk. I vårt skriftliga inspel 22 maj konkretiserar förslag på översyn och utveckling av styrmedel.
- Det måste även tas fram en ambitiös ”National biodiversity finance plan” som säkrar tillräckliga resurser för att möjliggöra genomförande inom Sverige liksom att fortsätta vara en stark givare till det globala arbetet med biologisk mångfald. Det inkluderar att:
  - Öka anslagen till biologisk mångfald (nationella anslag & bistånd) kraftigt i statsbudgeten. Till statsbudgeten för 2024 måste anslagen till skydd och skötsel minst dubblas i linje med myndigheternas analyser. Och under hela mandatperioden måste pengarna flerdubblas.
  - Mobilisera finansiering från andra källor - företag, privat finansiering etc - till biologisk mångfald.

B. MER DETALJERADE SYNPUNKTER INKL. SPECIFIKA SYNPUNKTER PÅ DE 19 FÖRESLAGNA MÅLEN I NVS UTKAST

Generellt om de 19 föreslagna målen:

- WWF vill understryka att NVs redovisning till regeringen, måste innehålla ett förslag till NBSAP som omfattar alla delar av och minst motsvarar ambitionen i de globala målen i GBF och tillsammans adderar upp till det övergripande målet att ”stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald till 2030”. Det måste därmed innehålla alla delar – såväl mål som strategier, styrmedel och åtgärder - som krävs för att nå dit.
- Givet att utgångspunkten är att målen kopplat till NBSAP ska utgöra en delmängd av miljömålssystemet bör NV göra ett genomtänkt urval av mest lämpade och viktiga områden/frågor för etappmål. Vägledande bör vara de kriterier som brukar ställas på etappmål om att de ska vara: *relevanta och ha målstyrande effekt, tydliga, mät- och uppföljningsbara samt vara tidsatta*.
- Det måste göras en analys och genomgång av vilka av ”målen” som verkligen fyller kriterierna för bra etappmål. Respektive vilka som snarare lämpar sig för att utgöra en del av strategin, eller en del av styrmedel- och incitamentpaketet. Eller som rent av i stället bör formuleras som en åtgärd, med tydlighet om *vilken/vilka aktörer som förväntas göra vad, och när*. Vi talar om en konkret samlad aktion-/handlingsplan, där ”maldelen” bör vara en integrerad del av miljömålssystemet (se ovan).
- NV bör i redovisningen föreslå regeringen att denna lämnar vidare NV:s utkast till etappmål/underlag rörande nya etappmål till Miljömålsberedningen (MMB), för dess fortsatta övervägande och formulering av betänkande, i linje med det uppdrag MMB redan fått. På så sätt kan NV som nationellt ansvarig myndighet för CBD lämna ett relevant, genomarbetat underlag som underlättar MMB:s arbete.
- I linje med ovan, och givet rådande tidsplaner, så bör NV föreslå regeringen att denna i redovisningen till COP16 *aviserar* inom vilka områden som regeringen/Sverige avser återkomma med kompletterande mål (= etappmål i vårt miljömålssystem) i vår NBSAP, inkl. preliminära målformuleringar. Detta för att MMB och regeringen ska kunna få tid till nödvändiga överväganden och beredning (enligt tidplanen i MMBs uppdrag). Och för att regering och riksdag ska kunna få nödvändig tid för beredning och behandling av de delar som behöver politisk förankring. Med andra ord, med dylika aviseringar i Sveriges redovisning kan planen bli ”komplett” till COP16, dock med brasklappen att vissa förslag/delar måste avvakta slutlig politisk behandling innan de kan sägas vara Sveriges slutliga NBSAP. Regeringen kan på så sätt utan att föregripa erforderliga politiska processer ändå till CBD-sekretariatet visa på sin vilja att leverera en komplett plan, som fullödigt levererar mot Kunming-Montreal-åtagandet. Regeringen får sedan komplettera Sveriges NBSAP när den politiska behandlingen är klar, dvs bekräfta slutlig utformning och innehåll.
- Beslutet på COP15 om GBF innebär att Sverige åtagit sig att bidra till att nå ramverkets globala mål med det övergripande målet (missionen) att ”stoppa och vända förlusten av den biologiska mångfalden till 2030”. Det är därför både rimligt och lämpligt att detta övergripande mål (att ”till 2030 stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald i Sverige samt bidra till att möta målen i EU och globalt”) införlivas i vårt nationella miljömålssystem, så som ett etappmål till 2030. Detta mål har sådan dignitet att det bör fastställas av riksdagen. Det motsvarar den hantering och de beslut som regering och riksdag har fattat inom ramen för det klimatpolitiska ramverket.
- Exempel på områden vi ser som helt essentiella att inkludera som **etappmål till 2030** (OBS! dessa exempel ska inte ses som uttömmande):
  - **Övergripande mål: Stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald i Sverige samt bidra till att möta målen i EU och globalt.**
  - **Skydd:** Skydda 30% av Sveriges land, hav och vatten genom formellt skyddade områden och andra effektiva arealbaserade skyddsformer, varav 10 % genom strikt skydd (target 3). Inklusivt att bevara alla kvarvarande ur- och naturskogar (target 1, samt BDS)

- **Restaurering:** Restaurera minst 30% av arean av utarmade livsmiljöer (target 2, samt BDS). Den slutliga utformningen av detta etappmål måste även vara i linje med det som den slutligt beslutade EU-förordningen stadgar.
  - **Arter:** Stoppa den mänskligt orsakade förlusten av inhemska vilda arter. Samt öka hotade arters genetiskt effektiva populationsstorlek till minst X. (target 4)
  - **Fotavtryck:** Minska den svenska konsumtionens globala fotavtryck med 50% (target 16)
- De 19 förslagen på målformuleringar i NVs utkast är generellt alldeles för vaga och okonkreta. Hur-frågan är ofta närvarande när man läser dessa förslag. Med andra ord; är förslaget primärt tänkt som ett (etapp)mål, en del av styrmedlen, en del av strategin, eller är det rent av en åtgärd? I de fall det är frågan om ett förslag till etappmål: när ska målet vara uppnått, är det mätbart och uppföljningsbart, och är kriterierna för etappmål uppfyllda? I de fall det är åtgärder: vem/vilka aktörer förväntas primärt utföra åtgärden? Kort sagt; förslagen måste genomgående konkretiseras.
  - Det går inte att utläsa om, och i så fall hur, de övriga sju medverkande myndigheterna har bidragit till utkastet med de 19 målen. Mål, strategier, åtgärder och styrmedel/incitament är, enligt "Decision 15/6 on mechanisms for planning, monitoring, reporting and review" som antogs som en del av det nya ramverket, viktiga element som ska ingå i ländernas NBSAP. Vilka insatser som behövs av olika aktörer och sektorer saknas nästan helt i utkastet.
  - Genomförandet av EU:s rättsakter och politik som på olika sätt berör biologisk mångfald är - och kommer att vara – en väsentlig del av medlemsländernas respons på CBD COP15-besluten, i synnerhet de om GBF. Till detta hör stora delar av Gröna given, där Biodiversitetsstrategin (BDS) intar en central roll i detta sammanhang. Den kommande restaureringsförordningen (trilog under hösten) kommer utgöra ett nytt och nödvändigt bidrag till de samlade rättsakterna inom området, med stark koppling till GBF target 3 (se vidare nedan). Sammantaget är detta något som måste beaktas vid utformningen av NV:s förslag till svensk NBSAP.

Specifika synpunkter på vart och ett av de 19 förslagna målen:

Mål 1 – Fysisk planering

Det framgår dåligt av förslaget *hur* detta ska ske, dvs *hur* fysisk planering och förvaltning på nationell, regional och kommunal nivå ska stärka bevarandet av biologisk mångfald och förhindra förlust av värdefulla områden. Med ”fysisk planering” brukar i första hand avses ungefär det som omfattas av PBL. Förslaget nämner inget som rör fysisk planering i den betydelsen. Att stärka genomförandet av regionala handlingsplaner för grön infrastruktur, havsplaner, planen för omprövning av vattenkraftens miljövillkor är alla bra förslag på åtgärder. Men *hur-frågan* är relevant även för dessa (*hur* ska genomförandet stärkas?). Målformuleringen måste skärpas för att tydligare reflektera att 100% av Sveriges land, vatten och hav ska täckas av fysisk planering 2030, och säkra att förlusten av värdefulla områden för biologisk mångfald är nära noll (GBF T1).

Mål 2 – Skydd 30%

Åtagandet i EU:s BDS om strikt skydd för 10 % (delmängd av de 30 %) bör ingå, i linje med i) vad som stadgas i BDS, och ii) vad som anges på NV:s bild 16 (”Exempelvis kommer Sveriges genomförande av EU:s biodiversitetsstrategi i stor utsträckning bidra till vårt genomförande av Kunming-Montreal ramverket”).

Viktigt att målformuleringen är tydlig med att de 30%en gäller formellt skyddade områden och andra effektiva områdesbaserade skyddsåtgärder (OECM). Viktigt att hålla sig till dessa definierade begrepp (i enlighet med GBF T3) i målformuleringen och undvika odefinierade termer (med utrymme för olika tolkningar) som ”ändamålsenliga skyddsåtgärder”. D.v.s. målet bör omfatta att ”till 2030 skydda 30% av Sveriges land, hav och vatten genom formellt skyddade områden och andra effektiva arealbaserade skyddsformer, varav 10 % genom strikt skydd”.

Målet måste även omfatta/referera till vad som anges i BDS beträffande kartering och skydd av kvarvarande old growth respektive primary forests, med utgångspunkt i överenskomna definitioner av dessa nyckelbegrepp (publicerat av EU-kommissionen). D.v.s. målet bör omfatta att ”till 2030 bevara alla kvarvarande ur- och naturskogar”.

WWF vill understryka vikten av att skyddade områden inrättas och förvaltas med deltagande av urfolk och lokala samhällen.

Mål 3 – Restaurering 30%

Målet bör utformas i linje med vad som anges i såväl GBF T2 som i EU:s BDS, mot bakgrund av att ett nytt EU-regelverk förhandlas just nu. Målet bör omfatta att ”till 2030 restaurera minst 30% av arean av utarmade livsmiljöer” (GBF T3). En viktig åtgärd är att en ambitiös nationell restaureringsplan tas fram, i linje med vad som kommer att stadgas i den slutligt beslutade EU-rättsakten.

Mål 4 - Artförlust

I målet blandas hotade arter med IAS. Detta blir förvirrande och otydligt (IAS är som bekant en av hotfaktorerna till att arter har icke gynnsam bevarandestatus). Båda dessa aspekter av artrelaterat arbete bör finnas med, men de bör hanteras var för sig. Den generellt vanligaste orsaken (i SE) till sviktande bevarandestatus är brist på lämplig livsmiljö (habitat), beträffande såväl kvantitet som kvalitet (eller en kombination av detta). Tillgången på livsmiljö, som den kritiska faktorn, nämns inte alls och inga konkreta åtgärder (t.ex. inom jordbruk, skogsbruk, fiske) föreslås för att hantera detta. Inte heller nämns överexploatering av arter och åtgärder för detta. Etappmål om arter och populationer bör helst använda begreppet gynnsam bevarandestatus. Målet bör omfatta att ”till 2030 stoppa den mänskligt orsakade förlusten av inhemska vilda arter. Samt öka hotade arters genetiskt effektiva populationsstorlek till minst X.” (GBF T4)

Mål 5 – Genetisk mångfald

Bra ett den genetiska nivån tas upp. Ett exempel på vaghet beträffande ”Den genetiska mångfalden hos domesticerade arter säkras inom jord- och skogsbruket”, men även ”Främmande genotyper hotar inte den biologiska mångfalden”: inte ett ord om *hur* detta ska åstadkommas. Det finns omfattande kunskap t ex om skogsbrukets insnävring under de senaste decennierna rörande det genetiska material som planteras ut i de svenska skogarna (samtidigt som naturlig föryngring har minskat kraftigt). Detta är givetvis en utmaning som skogssektorn måste adressera. Varför tas det inte upp? Motsvarande inom jordbruket? Målen bör vara tydligare, mätbara, uppföljningsbara och mer ambitiösa t.ex. omfatta mål om att ”till 2030 öka hotade arters genetiskt effektiva populationsstorlek till minst X”.

Mål 6 - Hållbart nyttjande av vilda arter

Mål 6 och mål 9 har vissa beröringspunkter, och WWF:s synpunkter på dessa bör därför läsas i ett sammanhang. Hållbart nyttjande är det andra övergripande målet i CBD (artikel 1) och goal B i GBF. Det är därför av största vikt att detta adresseras på ett genomtänkt sätt, vilket innebär integrering och involvering i alla relevanta politikområden och sektorer. Och i förlängning; olika berörda segment av samhället (näringsliv, myndigheter, forskning, civilsamhälle, individer m fl). Detta är ett helt centralt område för berörda sektorsmyndigheter (som hanterar areella näringar) att bidra inom. Som redan påpekats under avsnitt A) ovan så framgår det inte alls av NV:s underlag i vilken utsträckning dessa myndigheter har bidragit med förslag, inom sina respektive ansvarsområden (i linje med regeringsuppdraget, och den inom miljöpolitiken sedan decennier fastlagda principen om sektorsansvar och –integrering).

Det framgår inte tydligt av utkastet hur mål 6 förhåller sig till mål 9. Eller med andra ord; varför har ”nyttjande av vilda arter” skiljts ut som eget mål? Om det är jakt och viltförvaltning, samt fiske, liksom handel med vilda arter och skörd av vilda växter/alger som avses under mål 6 (vilket vi antar) bör NV tydliggöra det. I stället för endast det tämligen kryptiska ”nyttjande av vilda arter”.

Mål 7 – Ett resurseffektivt samhälle och giftfri miljö

Det bör införas mål om att ”till 2030 minska den svenska konsumtionens globala fotavtryck med minst 50%” (GBF T16). Samt mål om att ”till 2030 minska svenskt matsvinn i hela livsmedelskedjan med minst 50%” (GBF T16).

Mål 8 – Minska klimatförändringens inverkan

Det är bra att klimatförändringens och havsförsurningens påverkan på biologisk mångfald tas upp. Det är dock svårt att se hur de skisserade åtgärderna, även om avsikten är att öka ekosystemens resiliens, kommer vara tillräckliga för att rå på den tilltagande havsförsurningen.

Ökad användning av naturbaserade lösningar är bra, liksom grön infrastruktur. Men NBSAPen bör vara mer konkret beträffande detta, och ange, förslagsvis som åtgärder, vilka sådana lösningar det i först hand bör bli frågan om, inklusive vilka strategier, styrmedel och/eller incitament som behövs för att åstadkomma dessa. Det kan t ex handla om återvätning av organogena utdikade/påverkade våtmarker och plantering av ålgräsängar, eller mer träd och grönytor i urbana miljöer. Konkretisera!

Mål 9 – Areella näringar bedrivs på ett hållbart sätt

En omistlig komponent i varje NBSAP är kriterier för hållbart nyttjande, i respektive sektor. Detta är något de olika medverkande myndigheterna bör bidra med till redovisningen, dvs hur detta ska ske/utvecklas.

WWF ser den föreslagna åtgärden ”Stötta arbetet med att ta fram branschvisa färdplaner för de areella näringarna för att stärka branschens bidrag till att öka den biologiska mångfalden, samt utveckla operativa definitioner av hållbart nyttjande för alla sektorer” som en mycket viktig åtgärd för att mobilisera näringslivet. Fokus måste läggas på skogsbruk, jordbruk, fiske, vattenbruk, infrastruktur, energi och dessas värdekedjor. Det saknas dock förslag om hur detta arbete avses initieras. Politiken har en viktig roll, näringslivet en annan. WWF menar att arbetet med ovan måste drivas av näringsliv och branscher, men att politiken (läs regeringen) har en viktig roll att initiera och facilitera. Jämför klimatpolitiken och den proaktivitet som tillsättandet av en nationell samordnare för färdplanerna visar på. Motsvarande bör ske inom biologisk mångfaldpolitiken (se förslaget om Naturpolitiskt ramverk). Förslaget måste konkretiseras på denna punkt.

WWF föreslår att en nationell samordnare motsvarande den för ett fossilfritt Sverige tillsätts. Det bör också vara tydligt i åtgärden att dessa operativa definitioner och kriterier inte bara ska tas fram utan också tillämpas för att modifiera bruksformerna så att hållbart nyttjande uppnås.

Att statliga bolag ska vara föregångare i omställningen till ett hållbart nyttjande av biologisk mångfald är något som WWF stödjer helt och fullt. Sveaskog har en nyckelroll i detta sammanhang. Förslaget behöver dock preciseras beträffande *hur* detta ska ske. Även statliga bolag opererar under aktiebolagslagen och den statliga styrningen kan inte ske så som sker beträffande myndigheter. Ägarstyrningen av statliga bolag är komplicerad, och NV bör därför utveckla och föreslå hur detta bäst kan ske.

Mål 10 – Ökad tillgång till gröna och blå områden i städer

Intentionerna i mål 10 är bra, och de kopplar ganska starkt till mål 1. Återigen är frågan om *hur* helt central. Förslaget väcker många frågor: hur ska en ”grönplan” förhålla sig till PBL, och gällande regler om översiktsplan? Avser förslaget att man bör se över PBL (frågan om ekosystemtjänster och grönstruktur var uppe redan i PBL-översynen som gjordes på 1990-talet)? Hur avses de urbana grönplanerna förhålla sig till de redan existerande länsvisa gröna infrastrukturplanerna?

Detta ska ses som påpekanden, och inte invändningar. I grunden handlar förslaget om något angeläget, men det behöver utvecklas och konkretiseras rejält. Rollfördelningen mellan aktörer – staten, regionerna, kommunerna och privat sektor som t ex plan- & bygg- och boendesektorn – behöver utvecklas.

Inspiration bör hämtas från Storbritannien där ett nytt regelverk rörande “Biodiversity Net Gain” är på väg att introduceras, i syfte att säkerställa att det vid byggande och annan exploatering blir “plus” för biologisk mångfald när allt är färdigt (<https://www.gov.uk/guidance/understanding-biodiversity-net-gain>).

Mål 11 - Incitament

Incitament är en mycket viktig och omistlig del av varje NBSAP (jämför ovan). Detta behöver dock utvecklas närmare kopplat till respektive politikområde och/eller sektor. Vi vill referera till det som WWF spelade in i vårt skriftliga inspel 22 maj (om Naturpolitiskt ramverk samt om Översyn och utveckling av styrmedel).

Mål 11 har nära beröringspunkter med inte minst mål 9 (för att uppnå ett hållbart nyttjande behövs väl fungerande incitament). Finanssektorn nämns explicit, och det är bra. Men det räcker inte som enda specifik sektor. Mål 11, liksom 9, är därför givna områden där de medverkande myndigheterna, med involvering av de aktuella segmenten av sektorer och näringsliv, har en nyckelroll i att utveckla ett konkret innehåll i NBSAP-en rörande just detta.

Som åtgärd bör inkluderas att införa obligatoriska krav på företag och finansiella institutioner att rapportera sina biodiversitetsrisker, sin påverkan på och beroende av biologisk mångfald i hela försörjningskedjan, i enlighet med The Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFDs) ramverk.

Beträffande att nå målet att fasa ut skadliga subventioner till 2030: flera sammanställningar över sådana subventioner har gjorts relativt nyligen, bl a NV och Konjunkturinstitutet. NBSAP-förslaget bör därför gå mer rakt på åtgärder för att nå målet, dvs lämna konkreta förslag till regeringen om utfasning av specifika subventioner, inklusive tidsättning.

Även incitament för den enskilda medborgaren har sin plats i en heltäckande NBSAP. Även denna punkt behöver konkretiseras beträffande vilken/vilka aktörer som ska ta fram det underlag och vägledning som den enskilde konsumenten behöver för att göra dessa "hållbara konsumtionsval".

Som WWF föreslagit i vårt tidigare inspel bör det ske en översyn av all relevant lagstiftning, i form av en succesiv genomgång av regelverken, så att respektive regelverk inte motverkar att nå målen för biologisk mångfald (GBF + EUs BDS + miljömål). Motsvarande gäller mål för olika politikområden (samhällsmål) som direkt eller indirekt har betydelse för biologisk mångfald.

Mål 12 – Finansiella beslut och strategier

Detta mål rör viktiga och omistliga komponenter i en NBSAP bland annat värdering av biologisk mångfald. En viktig fråga är vad av de förslag som listas i NVs utkast som bäst lämpar sig för att ingå i strategi, eller i styrmedel och incitament, i etappmål, eller kanske bäst som åtgärder. Detta behöver övervägas noga.

SOU-betänkandet om värdering av biologisk mångfald och ekosystemtjänster (bet. 2013:68) innehåller flera förslag som ännu inte är genomförda, och som fortfarande har relevans för Sveriges nya NBSAP. NV bör gå i genom detta betänkande och i sin redovisning av förslaget till NBSAP ta upp sådana förslag som inte är genomförda och som har relevans som respons till GBF.

I tidigare inspel har WWF påpekat att det behöver tas fram en ambitiös "National biodiversity finance plan" som säkrar tillräckliga resurser för att möjliggöra genomförande (av NBSAPen) och stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald inom Sverige, liksom att fortsätta vara en stark givare till det globala arbetet med biologisk mångfald. Det inkluderar att kraftigt öka anslagen till biologisk mångfald (nationella anslag och bistånd) i statsbudgeten (kopplar till mål 15). Samt att även mobilisera finansiering från andra källor - företag, privata finansiering etc - till biologisk mångfald. Detta inkluderar nödvändiga resurser till berörda myndigheter, och andra nyckelaktörer, för genomförandet av NBSAP-en. En sådan finansieringsplan ska ses som en omistlig del av Sveriges NBSAP .

Business for Natures "Recommendations for governments on how to implement Target 15 (a) of the Global Biodiversity Framework — Business For Nature" är framtagen i syfte att vägleda regeringar i genomförandet av detta target. Det finns flera bra rekommendationer i vägledningen som NV och i förlängningen regeringen bör ta fasta på.

Mål 13 – Vetenskapligt förankrad kunskapsbas

Fortsatt kunskapsuppbyggnad är av högsta vikt att ta upp i vår NBSAP. Förutom forskning och miljöövervakning, som är två tunga delmängder av kunskapsuppbyggnad, bör inventering av biologisk mångfald och ekosystemtjänster tas upp. Utan god kunskap om var i landskapet vi har särskilt viktiga områden för den biologiska mångfalden riskerar vi att åtgärder inte träffar helt rätt. Av särskild vikt är en ny inventering av biologisk mångfald i skog, eftersom staten tagit sin hand från den tidigare (i skog) förhärskande nyckelbiotopinventeringen. Även i haven behövs stora insatser. WWF vill lyfta vikten av att även traditionell kunskap tas upp i detta sammanhang, liksom att Sverige främjar internationella forskningssamarbeten.

En viktig åtgärd är att stärka den svenska miljöövervakningen så att den uppfyller kraven på uppföljning och rapportering i det nya globala ramverket och levererar nödvändiga data till de 26 globala huvudindikatorerna i GBF samt till nationella etappmål.

Viktigt också att utveckla en nationell uppföljningsmekanism inklusive process för utvärdering och uppskalning där Sverige åtar sig att utöka åtgärderna för att stärka genomförandet om utvärderingen visar att målen inte nås.

Mål 14 - Kommunikation

Mål 14 har som ingång att medborgarna och samhällsaktörer ska ha tillräcklig kunskap. Båda dessa aktörgrupper är viktiga, men ” samhällsaktörer” kopplar starkt till sektorer och segment av samhället (se ovan under mål 6, 9 och 11, och tidigare skriftligt inspel). Den viktiga frågan om involvering och integrering av olika politikområden, sektorer och segment av samhället bör vara ingång när man hanterar frågan om tillräcklig kunskap för samhällsaktörer. Åtkomst- och tillgänglighetsfrågor (till kunskap och data) hanteras lämpligen i samma sammanhang som kunskapsuppbyggnad. Kunskap hos konsumenter för att kunna göra hållbara konsumtionsval bör lyftas fram och konkretiseras (kopplar till mål 11 om vägledning inför konsumtionsval). WWF vill även lyfta vikten av traditionell kunskap, liksom att Sverige främjar internationellt kunskapsutbyte.

Mål 15 - Internationellt

Bra med en komponent som tar upp att Sverige bör agera aktivt för att skydda biologisk mångfald och dess hållbara nyttjande även utanför landets gränser. Huruvida det bör formuleras som ett mål eller åtgärder, eller möjligen som styrmedel eller del av strategi, bör övervägas noga. Att klumpa ihop en rad centrala men vitt skilda komponenter så som internationell finansiering/bistånd, internationell kapacitets- och kompetensuppbyggnad, konsumtion, rättighetsfrågor och gender under ett och samma mål är inte rimligt.

Ett mål om att minska vårt fotavtryck utanför Sveriges gränser är viktigt, men bör vara mer ambitiöst och konkret och i linje med GBF T16 - att ”till 2030 minska den svenska konsumtionens globala fotavtryck med minst 50%” (GBF T16).

Mål 16 – Genetiska resurser, traditionell kunskap och DSI

Utkastet är oklart, mot bakgrund av att Sverige inte har infört något eget ABS-regelverk (referens till det första exemplet på åtgärd). Detta område behöver utvecklas, och motsvarande övervägande som nämns ovan under bland annat mål 15 (d.v.s. som del av strategi, etappmål, styrmedel/incitament, eller åtgärd?) behöver göras. Handlar det primärt om svenska aktörers (företag, forskare, enskilda) respekt för andra länders ABS-regelverk (i linje med Nagoyaprotokollet), eller vad är det som avses? Eller handlar det endast om genetiska resurser här i Sverige? Eller om både och? Klargörande och konkretisering behövs.

Mål 18 – Samernas fulla och effektiva deltagande i beslutsfattande försäkras

WWF vill understryka vikten av att etablera processer som involverar samiska företrädare i syfte att dels säkerställa samernas rättigheter som urfolk, dels i linje med CBD artikel 8j, fullt ut inkludera och erkänna och ta tillvara det samiska samhällets bidrag till att nå målen.

Det framgår inte av utkastet hur de föreslagna målen, och exemplen på åtgärder, förhåller sig till den relativt nyligt beslutade konsultationslagstiftningen. Innebär målformuleringen ”...deltagande i beslutsprocesser i alla frågor om biologisk mångfald som påverkar dem säkerställs...” konkret att NV föreslår att befintlig konsultationsordning utvidgas eller skärps på något sätt, eller förutsätts förslagen rymmas i befintligt regelverk? Detta behöver klargöras.

Mål 19 - Jämställdhet

WWF tillstyrker att ramverkets mål om jämställdhet bli integreras i det globala hållbarhetsmålet om jämställdhet i Agenda 2030.

Satsen om att ”Ramverket har genomförts med hänsyn till likvärdighet mellan generationerna” medför att denna viktiga aspekt måste innefattas i de definitioner och kriterier om hållbart nyttjande som vi efterlyser, bli kopplat till mål 9. Med andra ord, dessa definitioner och

kriterier måste inkorporera den definition av hållbart nyttjande som återfinns i CBD artikel 2, som bl a tar upp tidsdimensionen i nyttjandet, dvs effekterna på biodiversiteten över tid.

Med hopp och förväntan om att detta inspel sätter avtryck i Naturvårdsverkets slutliga redovisning av förslaget till Sveriges nya NBSAP, i linje med pågående regeringsuppdrag.

För Världsnaturfonden WWF

Gustaf Lind

Generalsekreterare, Världsnaturfonden WWF